

עין משפט
נר מצוה

 א [נטוּשׁ״ע אִיט סימן קטע סעיף ט:]

לענין רש"י

^{דישיבירי"ר. לגמול (ילד).}

מוסף רש"י

מי גרם לשאול כשישב בבבבבב. דנחנ'י שנה ראשונה סרת ונגזרה עליו מיפה אלה שעמדה לו תפלת שמואל (ובחיים קיחה). בקרי. רואה קרי (מגילה טז).

רבינו חננאל

ותוב בעא מיניה, כתיב יהיה כי זקן שמואל וגו', מי קש כולי האי, והאמר מר במסכת מועד (במשקין) מת בן חמשים [ושתים] שנה זו היא מיתתו של שמואל הרמתי. אמר ליה הכי אמר ר' יוחנן, זקנה הקפיץ הקב"ה עליו, שנאמר (יהי) כי זקן שמואל) נחמתי כי המלכתי את שאול למלך, ויחר לשמואל וזעק אל ה' כל הלילה, אמר לפניו רבנו של עולם שקלטני כמשה ואהרן כו'. עד מי גרם לשאול ליטב שתי שנים ומחצה בגבעה, תפלתו של שמואל הרמתי. ומי מידחי גברא מקמי גברא, אין, שנאמר חצבתי בבימים הרגתים באמרי פי, במעשיהם לא נאמר עליו, באמרי פי, אלמא מידחי גברא מיקמי גברא. אין אומרוין דבר הלכה בסעודה שמו יקדים קנה לויטש ריבא לדיי סכנה, (ותתקל הסעודה). בתר דברין א' ליה הכי אמר ר' יוחנן, יעקב אבינו לא מת, שנאמר כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבטים וגו', מקיש יעקב לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים.

רבינו גרשום

ומאי ניהו ע"ז. דכתיב פן תשחיתו ועשיתם פסל, ואמר כל מקום שנאמר השחתה אינו אלא דבר ערוה וע"ז. ע"ז, מאי ניהו ע"ז, כלומר, כשהוא עובר הני תרי ע"ז דקדריים וכותיים. ומגל דהאי קרא כי שתיים רעות משמע ע"ז, כתיב הכא כו'. לא בטלו מעשה ידיהן בחייהן. משכן. מרגני כל עם אבותיה. דאמרי לפי שחטא מת בחור. קפצה עליו זקנה, ולא רגני עליה, דסבר זקן הוא. אלא באמרי פי, כגון שמואל. ביודעה ומכירה.

ה:

וְבָי סִיב שְׂמוּאֵל וְהָא בַר נ"ב שְׁנִין הוּהּ וּבּו'.(ועתה^{ס)} (אפי')^{חיי}
שמואל נ"ב שנה שהרי בשנה ראשונה שהיה עלי ממונה לכ"ג נולד שמואל כדכתיב (שמואל א ב) ועלי יושב כלומר אותו יום נמיישב ונתמנה ועלי היה נציא ושופט ארבעים שנה כדמפרש בקרא ושמואל היה נציא ושופט י' שנים קודם מלכות שאול כדאימא בסדר עולם נמנא שהיה שמואל בן מ"ט שנה כשפסק מלהיות שופט וחלי שנה שזשנה ראשונה שהיה עלי נציא נולד ותרתין שנין ופלגא דשאול המלך הרי נ"ב שנין ולהכי קא פריך ומי סיב ומורי ס"י חשיב הני ארבעים שנה דעלי קודם שנשנה הארון וזכאמו יום שנשנה מת כדכתיב ויהי כהזכירו ארון האלהים ויפול אחורנית ותשבר מפרכתו וגו' והארון היה צבית אצינדז צגשנה עשרים שנה כדכתיב (שמואל א ז) וירצו הימים ויהיו עשרים שנה וינהו כל בית ישראל אחרי ה' ומיד כשמלך דוד צירושלים דהיינו לאחר כשמלך צחצרון שבע שנים ומנחה הביאו לשם אף וחשזו ארבעים שחיה עלי עס עשרים שנה שהיה הארון צבית אצינדז היינו ששים נמנא שהיה ששים שנה משולד שמואל עד שזא הארון צירושלים אע"ג דנולד בשנה הראשונה א"כ נכי לפחות חני שנה ^ט דהריין אותן שבעה חדשים ^ו היה הארון בשדה פלגשים דלא קא חשיב ומלי' להנהו דשעת הריין נמנא שהיה שמונה שנים ממימת שמואל עד שזא הארון ליירושלים שהרי היה ששה חדשים ממימת שמואל קודם שמשמו דוד למלך צחצרון ומלך שס שבע שנים ומנחה ומיד מלך צירושלים והציא הארון ועמה הסר שמונה שנים מן ששים שנים שהיה משנולד שמואל עד הצאת הארון וישאר נ"ב שנים: **יעקב** אבינו לא מת. וכן משמע ^ח דכתיב ויגוע ולא כתיב וימת כדמפרש צטוטה ^(דף יג.) גצי מעשה דחושבים:

ביודעיה ומכירה קאמינא. פי' ציודעה שזא עליה ומכירה שראה אותה:

מלקוש

לידי סכנה בתר דסעוד א"ל הכי א"ר יוחנן יעקב אבינו לא מת א"ל וכי בכדי ספדו ספדנייא וחננטו חנטייא וקברו קברייא א"ל מקרא אני דורש שנאמר ^ט ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים א"ר יצחק ^ט כל האומר רחב רחב מיד נקרי א"ל רב נחמן אנא אמינא ולא איכפת לי א"ל כי קאמינא ביודעה ובמכירה ^ט (ובמזכיר את שמה) כי הוו מיפטרי מהדרי א"ל ליברכן מר אמר ליה אמשול לך משל למה"ד לאדם שהיה הולך במדבר והיה רעב ועיף וצמא ומצא אילן שפירותיו מתוקין וציילו נאה ואמת המים עוברת תחתיו אכל מפירותיו ושתה ממימיו וישב בציילו וכשביקש לילך אמר אילן אילן במה אברכך אם אומר לך שיהו פירותיך מתוקין הרי פירותיך מתוקין שיהא צילך נאה הרי צילך נאה שתהא אמת המים עוברת תחתך הרי אמת המים עוברת תחתך אלא יהי רצון שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו

מאימתי פרק ראשון תענית

שקולה נשפים. דכותיים וקדריים כדמפרש שהרעו משיניהן לא רצו הצינו מהן דכותיים וקדרים ^א אע"פ שיראתם פחותה לא רצו להמיר ועמי המירו צאחר ולא עוד אלא בלא יועיל: **והאמר מר.** מיתתו של שמואל הרמתי ^ב ולא צמועד קטן ^(דף כה.) זו

^י כרת היא. צמסכת שמחות ^(פ"ג) מפרש מת צכך שנים זו היא מיתת כרת צכך וכן זו היא מיתת אסכרה: ימינו של שמואל נ"ב שנה דכתיב^ט עד יגמל הנער וגו' דשיצירי"ר צלע"ז וכ"ד חדשים נקרא תינוק וכתבי (שמואל א ב) וישב שס עד עולם עולמו של לוי חמשים שנה שנאמר ^(במדבר ח) ומגן חמשים שנה יסוב מנצב העבודה ^ט (צצכורות) ירושלמי ובסדר עולם תמנא כשני דפיין מוספת על זה: **קפלה.** הלצין שערו: **נחמסי.** ורלה הקצ"ה להורגו מיד: **שקלפני כמשה ואהרן דכתיב משה ואהרן כהניו ושמואל בקוראי שמו וגו'.** שוין הן: **מעשה ידיהן.** יהושע אף הוא היה תלמידו של אהרן כדאמר'י צעירוצין ^(דף נד:) ילא משה ושנה להן אהרן פירקו: **כי זוטר.** צחור: **מרנני כולי עלמא אצתרים.** דלמרי מדמית זוטר שמא ח"ו עזירה היתה צו: **וכי מה ענין גבעס צנימין אלל רמס.** צהר אפרים: **שישב צ' שנים ומנחה.** כדמפרש צסדר עולם שמלך מחצית שנת עשמי עשרה ושנים עשרה ושלשה עשר ושמואל מת צתוך שנת שלש עשרה לסוף שמונה חדשים: **מי מידחי גברא כו'.** דלידחי שמואל מקמי דוד: **צמעשיהם לא נחמה.** דמשמע צעבור חטא: **אלא צנימין פו.** מפני דבר שגזרתי כגון האי מעשה דשמואל: **שמא יקדים קנה.** כשיציא הקול נפתח אותו כוצע שעל פי הקנה וכנסם צו המנחל ומסתכן ולפיכן לא אומר לך כלום. מנחל ומשתה הולך דרך הושט: ^ט ה"ג **לימא לן מר מייא.** ולא גרסינן חד למצריה: **לא מה.** אלא חי הוא לעולם: **צנדי.** וכי צחנס ספדו ספדיא וחננטו חנטיא דכתיב ציה ^(בראשית ט) ויחננטו (אותו) ויספדו ^{(לו):} **מקרא אני דורש.** והאי דחננטו חנטיא סבורים היו שמת: **מה זרעו צחיים.** כשהוא מקצץ את ישראל מארץ צצים החיים הוא מקצץ שכן צצצי שהמתים אינן צצצי: **אף הוא צחיים.** שיציאלו צגולה כדי לגאול את צניו לעיניו כמו שמצינו צמצרים וירא ישראל וגו' ^ט ודרשינן ישראל סבא. ודחננטו חנטיא דנמה להס שמת אצל חי היה: **כל האומר רחצ רחצ מיד נקרי.** נעשה צעל קרי: **לא איכפת לי.** איני חושש: **ציודעה.** היינו נמי מכירה: **כי הוה מיפטרי.** רב נחמן מרב ילחק: **והיה צילו נאה.** שזה לריך לאדם עייף לגומ חסמיו: **ופירוסיו ממוקין.** לרעצ: **ואמס המיס.** לצמא:

יהיו

מסורת הש"ס

^א (צ"ל צבודו.) ^ב (צ"ל שנת קנצ.) ^{כח.} ^ג (שנת קנצ.) ^ד (נעמי' מוס' גיטין סח. ד"ה וכתבי.) ^ה (צרכות מח: וס"ג.) ^ו (מוספתא דטוטה פייא.) ^ז (צ"ל יונתן.) ^ח (מגילה טו.) ^ט (לימא שס.) ^י (צ"ל מיתת כרת.) ^{יא} (שמואל א ב.) ^{יב} (צ"ל צכורים פ"ב ה"א ע"ש.) ^{יג} (ד"ה ה"ג לפני ד"ה שמא.) ^{יד} (שמות יד.) ^{טו} (צ"ל אפרס.) ^{טז} (נצי' כפי' דר"ה דף יא. מהרש"ל.)

תורה אור השלם

- פי שתיים רעות עשה עמי אחי עזבו מקור מים חיים לחצב לקח בארות בארת נשברים אשר לא יכלו הקים: ירמיהו ב יג
- פי עברו איי בחיים וראו וקדר שלחו והתבוננו מאד וראו הן היתה קזאת: ההימיר גוי אלהים והמה לא אלהים ועמי המיר כבודו בלא ויעיל: ירמיהו ב י"א
- והי באשר יקן שמואל ויחש את צניו שפטים לישאל:
- נחמתי כי המלכתי את שאול למלך כי שוב מאחרי זאת דברי לא הקים ויחר לשמואל ויזעק אל יי כל הקלתי: שמואל א טו יא
- משה ואהרן בכהיו ושמואל בקראי שמו קראים אל יי והוא יענם: תהלים צט ו
- וישמע שאול כי נודע דוד ואנשים אשר אתו בנבואים יושב בגבעה תחת האשל ברמה ותציתו בידו וכל אֶבְדֵי נַפְשֵׁימו:
- על בן חצבתי שמואל א כב ו
- ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יי ואל תחת ישראלי פי דגני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבטים ושב יעקב וישקט ושאנן ואין מוֹחֲדִי: ירמיהו ל י

הגהות הב"ח

^(א) רש"י ד"ה ששקולה כו'. נ"ב מלשון רש"י משמע שהיה גורם כותיים עובדים למס וקדריים עובדין לאס וכ"ה צילקוט ע"ש: ^(ב) ד"ה והאמר מר כי של שמואל הרמתי כרת היא נחמי' שמחות מפרש מת צכך וכך שנים כו' כ"ל תובנת ולא נמחק: ^(ג) תוב' ד"ה ומי כו' אותן שבעה חדשים שהיה הארון כי דשעת היין ונמצא שהיו שמונה: ^(ד) ד"ה יעקב כו' וכן משמע מדכתיב ויגוע: